

1.4 Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen

Den lokala läroplanen, de läsårsplaner som förtydligar denna och övriga planer ska uppgöras med beaktande av ovan beskrivna mål och principer på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Utbildningsanordnaren kan besluta om att till skolorna delegera beslut som ingår i läroplanen och om uppgörandet av en skolspecifik läroplan.

I detta underkapitel anges de frågor som ska avgöras lokalt och beskrivas i läroplanen, som inte tas upp i andra kapitel. I varje huvudkapitel i grunderna för läroplanen anges närmare vilka frågor som ska avgöras och beskrivas i ifrågavarande kapitel i den lokala läroplanen.

Beslut och praxis vid uppgörande av läroplanen

I den lokala läroplanen för den grundläggande utbildningen i Åbo beskrivs det som utbildningsanordnaren enligt de nationella grunderna ska besluta om. Eftersom läroplanens struktur är hierarkisk har man strävat efter att undvika upprepning av text ur den nationella läroplanen. I skolorna har den kommunala läroplanen kompletterats enligt samma princip. Skolorna har i sina egna läroplaner beskrivit det som enligt de nationella läroplansgrunderna bör preciseras skolvis. Dessutom beskriver skolorna sina särdrag och de valbara ämnen som de erbjuder. Sådan information som ändras årligen beskrivs i skolornas läsårsplaner.

Den kommunala läroplanen finns i både en finsk- och en svenskspråkig version och den har samma struktur som grunderna för den nationella läroplanen. Läroplanen publiceras i elektronisk form.

I Åbo har läroplansprocessen letts av en styrgrupp, med centrala aktörer från både den finsk- och den svenskspråkiga utbildningssidan. Dessutom har representanter från planerings- och utvecklingstjänsterna, kuratorstjänsterna, förskoleundervisningen och småbarnsfostran varit representerade.

Rektorn samt 1-3 lärare från varje skola har deltagit i en 1,5 år lång fortbildning med målsättningen att utgående från läroplansgrunderna utveckla verksamhetsmodeller för skolorna. Personal från förskoleundervisningen har också deltagit i fortbildningen.

Under läroplansprocessen har skolornas personal på olika sätt försökt förankra och verkställa den nya verksamhetskulturen och synen på lärandet i sina skolor. Både elever och vårdnadshavare har varit delaktiga i planeringen och genomförandet av processen.

Vid uppgörandet av läroplanen har man beaktat kommentarer och åsikter från elever, vårdnadshavare och skolans personal. Därtill har bl.a. föräldraföreningar, Barnens Parlament och Ungdomsrådet hörts. Samarbeta har förts med Valfärds- och fritidssektorn vid Åbo stad, Turun Normaalikoulu vid Åbo universitet, olika kulturproducenter samt tredje sektorn. Övergångsskedena mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet har uppgjorts i samarbete med de ifrågavarande instanserna. Samarbetet beskrivs närmare i kapitel 5.2.

Uppgörandet och utvecklandet av läroplanen

Läroplanens kapitel om elevvård har gjorts som ett samarbete med kommunens social- och hälsovårdsmyndigheter.

Förverkligandet av läroplanen utvärderas huvudsakligen genom en kvalitetsenkät för den grundläggande utbildningen. Enkäten ger resultat både för den grundläggande utbildningen som helhet och för de enskilda

skolorna. Läroplanens förverkligande utvärderas vartannat år. Utgående från resultaten planerar man vilka delar som behöver utvecklas samt verkställer nödvändiga åtgärder. Förverkligandet av skolans läsårsplan utvärderas vid skolårets slut.

Lokala planer och program som kompletterar och förverkligar läroplanen:

Åbo stads strategi 2029

Program som kompletterar stadens strategi

- Valfärd och aktivitet
- Konkurrenskraft och hållbar utveckling

Välfärdsplan för barn och unga i Åbo (på finska)

Kommunal utvecklingsplan för bildningssektorn i Åbo (på finska)

Åbo stads program för hållbar utveckling Turku Agenda 21 (på finska)

Åbo stads plan för integrering av invandrare 2014–2017 (på finska)

Åbo stads säkerhetsplan (på finska)

Säkerhetsplan för bildningssektorn i Åbo (på finska)

Plan för användningen av IKT i undervisningen

Åbo stads verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamhet (på finska)

Åbo stads läroplan för förskoleundervisning

Läroplan för undervisning som förbereder för grundläggande utbildning (på finska)

Strategiskt avtal för bildningssektorn i Åbo (på finska)

Operativt avtal för den grundläggande utbildningen i Åbo

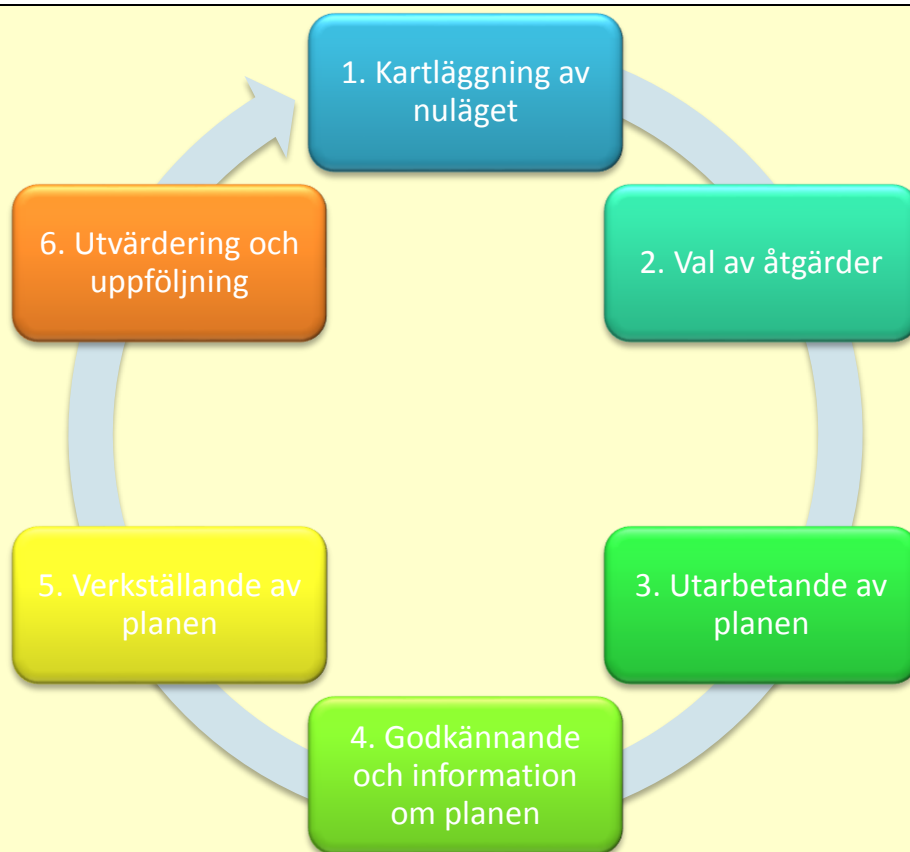
Åbo stads jämställdhets- och likabehandlingsplan 2015–2017

Diskrimineringslagen som trädde i kraft 2015 förpliktar skolan till att systematiskt främja likabehandling. Alla skolor måste från och med början av 2017 ha utarbetat en likabehandlingsplan. Likabehandlingsplanen innehåller en utvärdering av hur likabehandling uppnås i skolans verksamhet samt effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att främja likabehandling.

Planen utarbetas tillsammans med eleverna, vårdnadshavarna och skolans personal. (Diskrimineringslagen 2014, 6 §) Likabehandling innebär att alla människor är lika värda. I diskrimineringslagen 8 § förbjuds diskriminering på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller annan omständighet som gäller den enskilde som person. Som diskriminering kategoriseras utöver direkt och indirekt diskriminering även trakasserier, att vägra att göra rimliga anpassningar samt instruktioner eller befallningar att diskriminera. Positiv särbehandling vars mål är att främja faktisk likabehandling är dock inte diskriminering. (Diskrimineringslagen, 8–9 §.)

I den uppdaterade jämställdhetslagen (2015) förutsätts dessutom att skolan utarbetar en jämställdhetsplan. I lagstiftningen i Finland hänvisar jämställdhet till jämställdhet mellan kvinnor och män samt att förebygga diskriminering på grund av genusmångfald.

I den grundläggande utbildningen i Åbo sammanförs likabehandlingsplanen och jämställdhetsplanen så att kraven i båda lagarna tas i beaktande i den sammanställda planen. Eftersom begreppet likabehandling också täcker jämställdhet, kallas planen för likabehandlingsplan.

Processbeskrivning av den skolvisa likabehandlingsplanen

1. Kartläggning av nuläget

I skolan tillsätts en arbetsgrupp som organiserar verksamheten. Det kan till exempel vara den gemensamma elevvårdsgruppen eller en arbetsgrupp som bildats specifikt för denna verksamhet. Teman, mål och innehåll i anknytning till likabehandling behandlas i olika läroämnen samt på klass-timmarna såsom man kommer överens om i skolan. Ett mångvetenskapligt lärområde som hör till temat kan förverkligas t.ex. som ett valfritt ämne.

Situationen beträffande likabehandling kartläggs med en enkät som riktas till eleverna eller genom andra sätt att samla in information. Genom att senare genomföra samma enkät på nytt kan man lättare följa upp hur likabehandling främjas i skolan.

2. Val av åtgärder

Utgående från informationen från enkäten och andra källor väljs de mål som ställs upp för att främja likabehandling. Tillsammans med eleverna, vårdnadshavarna och personalen planeras lämpliga åtgärder för att nå målen. Åtgärderna prioriteras så att endast några mål förverkligas åtgången. Målen definieras så konkret som möjligt. Man kommer överens om ansvarspersoner, utvärdering och uppföljning.

3. Planen bifogas i läsårsplanen samt annan dokumentation

I planen antecknas åtgärder som skolan tidigare vidtagit för att främja likabehandling samt en kort sammanfattning av resultaten från likabehandlingsenkäten. Därtill beskrivs målen och de åtgärder som vidtas för att främja likabehandling. I planen antecknas vilka som är ansvarspersoner samt hur och när utvärderingen av läget görs.

Därtill bifogas i likabehandlingsplanen en sammanfattning av de mest centrala principerna för lika-behandling samt konkreta anvisningar som stödjer det dagliga skolarbetet. Anvisningarna formuleras så att de motiverar till aktivt arbete för att främja likabehandling.

4. Godkännande och information om planen

elevhandledning							0,5	0,5	1	2
valfria ämnen ⁷				1	1	2	2	2	2	10
frivilligt A2-språk ⁸							2	2	2	6
Minimiantal timmar	20	20	22	24	25	25	31	29	30	226
frivilligt A2-språk ⁸				2	2	2				6
frivilligt långt B2-språk ⁹						2	2	2	2	8
frivilligt B2-språk ¹⁰								2	2	4

¹ För att förstärka skolspråket ges en extra årsveckotimme i modersmål i åk 1-3

² Som A1-språk erbjuds nybörjarfinska eller engelska.

³ B1-språk erbjuds inte i den svenska skolan i Åbo.

Timmarna används till det andra inhemska språket som läses på A-nivå.

⁴ Biologi (och på motsvarande sätt geografi) undervisas i åk 7-9: 1 åvt + 1 åvt + 1,5 åvt.

⁵ Fysik (och på motsvarande sätt kemi) undervisas i åk 7-9: 1 åvt + 1,5 åvt + 1 åvt.

⁶ Samhällslära undervisas 1 åvt i åk 4 och 6 en åvt och 3 åvt i åk 9. Historia undervisas 2 åvt i åk 5, 7 och 8 samt 1 åvt i åk 6.

⁷ De valfria timmarna i åk 6 ökas till 2 timmar så att eleverna kan erbjudas ett långt B2-språk eller andra valfria ämnen.

Skolan bestämmer hur de valfria timmarna i konst- och färdighetsämnena används samt vilka valfria ämnen som erbjuds. Eleven bör ha minst två valfria ämnen att välja mellan. De årskursvisa målen och innehållen för både valfria timmar och ämnen beskrivs i skolans läroplan eller läsårsplan.

⁸ Som A2-språk erbjuds engelska eller modersmålsinriktad finska. I åk 4-6 undervisas A2-språket helt och i åk 7 delvis utöver elevens minimiantal timmar.

⁹ I åk 6-9 erbjuds 2 timmar valfria ämnen. Ett frivilligt långt B2-språk kan väljas i åk 6 som fortsätter som ett valfritt ämne i åk 7-9.

¹⁰ Det frivilliga B2-språket är ett tillvalsämne i åk 8-9. Skolan bestämmer vilka språk som erbjuds.

Språkprogram

1. A1-språk

Inom den grundläggande utbildningen läser man som obligatoriskt A-språk (A1-språk) antingen finska eller engelska. A1-språket inleds i årskurs 3. Engelska som A1-språk rekommenderas för genuint tvåspråkiga elever. Undervisningen i finska är för dessa elevers del modersmålsinriktad.

2. B1-språk

B1-språk erbjuds inte inom svenskspråkig grundläggande utbildning i Åbo. Timmarna används till det andra inhemska språket som läses på A-nivå.

3. Frivilligt A2-språk och valbart B2-språk

Frivilliga språk från och med årskurs 4 (A2-språk) är finska och engelska. Enskilda elever har möjlighet att välja följande kombinationer av A1- och A2-språk (A1-språket nämnt först):

1. Finska (nybörjar) och engelska
2. Engelska och finska (modersmålsinriktad)

I årskurs 6 kan eleverna välja ett förlängt B2-språk som valfritt ämne. De elever som valt ett förlängt B2-språk bör ges möjlighet att fortsätta studierna i detta språk utan avbrott i de följande årskurserna. Som förlängt B2-språk i åk 6 kan väljas tyska, franska eller spanska. För att undervisningen i tyska, franska och spanska som förlängt B2-språk skall påbörjas i årskurs 6 bör det sammanlagda elevantalet vara minst 12. Undervisningsgruppen är gemensam för Sirkkala skola och Cygnaeus skola och placerad till endera skolan. Undervisningen i det förlängda B2-språket kan också förverkligas som distansundervisning.

Inom de valfria ämnena erbjuds tyska, franska och spanska som B2-språk i årskurs 8. Skolan bestämmer årligen om gruppens minimistorlek. Minimiantalet elever som behövs för att starta en språkgrupp kan därför variera läsårsvis.

En elev som inleder studier i ett A2-språk eller B2-språk har rätt att fullfölja sitt valda språkprogram genom grundskolan. Eleven bör förbinda sig till språkstudierna. Att avbryta eller byta från ett språk till ett annat är möjligt enbart av speciellt vägande skäl. Skolorna bör stöda elevernas språkliga medvetenhet och kulturkännedom t.ex. genom mångsidiga lärområden och genom utbudet av valfria ämnen och klubbverksamhet.

Språkens timfördelning:

	åk 3	åk 4	åk 5	åk 6	åk 7-9
A1	2	2	2	3	2/2/3
A2	-	2	2	2	2/2/2
B2*				2	2/2/2
B2	-	-	-	-	0/2/2

B2* är ett förlängt B2-språk som eleverna kan välja i åk 6. **I åk 7-9 används de valfria timmarna till det förlängda B2-språket.** I den ämnesvisa läroplanen för årskurs 7-9 beskrivs mål, innehåll och bedömning i B2-språket. Eleven bör alltid ges möjlighet att fullfölja sitt valda språkprogram även om justeringar i språkprogrammet skulle göras under studiernas gång.

Övrig praxis vid anordnande av undervisning

Om skolan har intensifierad undervisning i något ämne tas timmarna från konst- och färdighetsämnenas valfria timmar eller från de valfria timmarna.

Den intensifierade undervisningens timfördelning och organisering samt undervisningens mål, innehåll och bedömning beskrivs i skolans läroplan.

Handledningsplanen i skolans läroplan beskriver hur elevhandledningen organiseras på alla årskurser. I handledningsplanen ska beskrivas elevhandledningens struktur, förfaringssätt, arbets- och ansvarsfördelning, arbete i sektorsövergripande nätverk, samarbete mellan hemmet och skolan i frågor som gäller handledning, samarbete med arbetslivet samt arrangemang för arbetsorientering.